

Kweken van Proteas en aanverwanten

samengesteld door Ton Vreeken

Zaaien

De beste tijd om te zaaien is in het voorjaar of de herfst als het verschil tussen dag en nachttemperaturen ca. 12 graden is. Een voorbehandeling van het zaad van sommige Proteasoorten verhoogt het kiemingspercentage aanmerkelijk, en verlaagt het verlies als gevolg van schimmels.

Proteas:

Los een disk van Smoke Primer™ (bij ons verkrijgbaar) in 50 ml warm water van 50°C en week het zaad hierin gedurende ongeveer 30 minuten. Smoke Primer™ is een product dat de chemische stoffen van een verbranding van o.a. Proteastruiken bevat. Deze stoffen activeren de kieming van het zaad. (In de natuur slepen mieren en andere insecten de Proteazaden onder de grond. Van tijd tot tijd branden de proteavelden af. De stoffen die hierbij ontstaan zakken in de grond en worden dan in de natuur ook door het zaad opgenomen.) Zaai het zaad in een mengsel van 3/4 cocopeat en 1/4 zilverzand en besproei het zaaisel met een zwaveloplossing (tegen schimmel)

Paranomus en nootachtige zaden zoals

Leucadendrons, Leucospermums, Mimetes en

Serruria:

Een goede methode om de kiemrust van de zaden van deze Proteaceae te doorbreken:

Kiemrust komt het meest voor bij de zgn.

'nootvruchtige' genera van de Zuid-Afrikaanse Proteaceae. Ontkieming bij de bovengenoemde soorten wordt sterk bevorderd door blootstelling van het zaad aan zuurstof wat in de praktijk gedaan kan worden door weken van het zaad in een oplossing van waterstofperoxide. Verder is het belangrijk dat tijdens de kiemingsperiode het zaaisel wordt blootgesteld aan fluctuerende temperaturen. De temperatureisen voor het ontkiemen van zaden van Leucospermum cordifolium en Serruria florida zijn onderzocht: vastgesteld werd, dat de noodzaak van zuurstof en fluctuerende temperaturen onafhankelijk van elkaar zijn, maar dat elk van de factoren de kieming sterk beïnvloedt. De dagtemperaturen van de late herfst en winter in de West-Kaap zijn ideaal voor de kieming van de meeste zaden. Er bestaan echter een paar uitzonderingen.

Naast het gebruik van de Smoke Primer™ (aanvullend of in plaats ervan) kunt u de volgende methode gebruiken om maximaal resultaat te krijgen bij doorbreken van de kiemrust:

1. Week de zaden in een vers bereide oplossing van een 1% waterstofperoxide gedurende 24 uur op een beschaduwde plaats.
2. Zaai de zaden en zet ze weg bij de volgende temperaturen: gedurende 17 uur bij 8°C en gedurende 7 uur 22°C. Houd dit vol tot kieming volgt.

Men kan het beste de zaden op enige afstand van elkaar zaaien. Gebruik dezelfde zaaigrond als bij de Protea's. Zaai op een diepte ter dikte van het zaad en maak de pot of zaaibak goed vochtig. Zet deze weg in de halfschaduw en bescherm ze tegen muizen, vogels e.d. Geef water met een fijne broes of plantenspuit en zorg ervoor dat het zaaisel nooit uitdroogt. Als de planten eenmaal boven de grond staan krijgen ze minder vaak water. De ontkiemingsperiode varieert van 1 tot 3 maanden afhankelijk van de soort. De kiembladeren verschijnen het eerst en dan de eerste echte bladeren. Als eenmaal de eerste echte bladeren

verschenen zijn kunnen de planten het volle zonlicht verdragen.

Uitplanten

Zorg ervoor dat bij het uitplanten de fijne wortels niet verstoord worden. Als de tuingrond goed doorlatend en zuur is en men in een vorstvrij klimaat woont dan kan men protea's op een zonnige plaats in de tuin zetten. Geef de planten bij het uitplanten wat goed verteerde compost in het plantgat.

Proteaceae kunnen goed tegen winderige condities, en hebben graag vrije luchtcirculatie rondom de planten. Mulchen met goed verteerde compost of houtsnippers houdt het onkruid onder controle, houdt het vocht vast, houdt de wortels koel en brengt voedingsstoffen in de grond.

De potgrond voor het uitplanten

Woont u in Nederland, of een ander land met koude, natte winters, dan moet de plant uiteindelijk in potten worden verplant en 's winters vorstvrij en niet te nat staan.

Het grondmengsel kan bestaan uit:

- ▶ 2 delen grof rivierzand
- ▶ 2 delen potgrond
- ▶ 1 deel turfmoalm
- ▶ 1 deel compost
- ▶ 1 deel vermiculite of perlite.

Het is belangrijk dat het grondmengsel goed doorlatend is. Het vermiculite helpt om het water vast te houden zodat de zaailingen en jonge planten tussen de watergiften niet uitdrogen.

Voeding voor Proteaceae

Omdat proteaceae aangepast zijn aan voedselarme omgevingen zal regelmatige bemesting met vloeibare kunstmest de gevoelige wortels verbranden. Gebruik een organische meststof zoals b.v. een zeewier-extract, wormenmest of vezelhennecompost. Een lage dosering osmocote of andere verrijkte kunstmest (met sporenelementen) wordt goed door de plant opgenomen. Strooi jaarlijks een laagje turfmoalm of aluin aan het oppervlakte om de grond zuur te houden. Schimmels zijn een serieuze bedreiging voor protea's. Ze zorgen er soms voor dat planten plotseling dood gaan doordat de wortels zijn aangetast. Om een schimmelinfectie te voorkomen kan men de planten bij droog weer het beste relatief droog houden. Geef de planten daarop alleen water gedurende de koelte in de morgen en nooit 's avonds.

Zet de potten elke week ongeveer een uur in een bak met water. Vaker geeft meer kans op rotting.

Nog even enkele aandachtspunten op een rijtje:

- Laat zaailing nooit uitdrogen tijdens de ontkiemingsperiode en tijdens de opgroei van de jonge zaailingen omdat het wortelgestel zeer kwetsbaar is.
- Zorg bij het water geven dat de bodemstructuur niet wordt verstoord waardoor het tere wortelgestel verstoord kan worden.
- Gebruik bij het ontkiemen geen bodemwarmte omdat dit de kans op schimmelinfectie vergroot. Sluit bij het ontkiemen de ruimte boven de kiembakjes niet zodanig af dat de lucht stilstaat.
- Zorg dat bij verplanten de wortels volledig in tact blijven. Als het fijne wortelsysteem wordt verstoord gaan de planten vaak dood.

Veel succes! Vreeken's Zaden Dordrecht